

«فرهنگستان» آمار چاپ و فروش کتاب در دوران کرونا را بررسی کرد

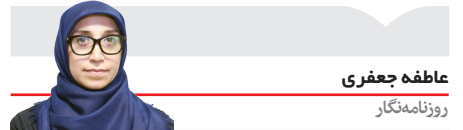
تغییرات کرونایی بازار کتاب محبوبیت مذهبی‌ها

این کتاب‌ها همیشه به دنبال خریدشان هستند. در گزارش امروز به سراغ این موضوع رفتیم که بدانیم بیشترین خرید کتاب در این مدت با کدام عنوان بوده و اقبال بیشتر به کدام سو بوده است. هم به سراغ چند کتابفروشی در تهران رفتیم و هم آمار و مستندات خانه کتاب را لحاظ کردیم تا بدانیم این بار چرخه علاقه به کدام سمت رفته است؟

در این مدت بیشتر خواننده شده است؟ تقریباً طبق آماری که از سوی خانه کتاب هر ماه اعلام می‌شود، کتاب‌هایی با موضوع روانشناسی و ادبیات، بیشترین اقبال را بین مخاطبان کتاب دارند. البته کتاب‌های کمک‌درسی که همیشه آمار بالایی در خرید کتاب دارند را در این گزارش لحاظ نکرده‌ایم، اما روانشناسی و ادبیات بیشترین اقبال را دارند و مخاطبان

می‌کردم، آنها هم تقریباً همین وضع را داشتند و کتاب‌های زیادی خواننده بودند، اما یک نکته برایم جالب توجه بود و آن اینکه خیلی‌ها سراغ ژانرهای رفته بودند که تا به حال هیچ کتابی در آن زمینه نخوانده بودند و کرونا باعث شده بود به سمت خواندن این کتاب‌ها بروند. همه اینها سبب نوشتن این سوزده شد؛ اینکه چه مدل کتاب‌هایی و با چه موضوعی

هم تلنبار شده بودند و حالا در این روزها که در خانه بودم، با فراغ بیشتری می‌توانستم سراغ‌شان بروم و بخوانم. برای اینکه بتوانم کتاب‌های بیشتری بخوانم، گنده‌های کتابخوانی گذاشتم و بالاخره توانستم رکورد خوبی در کتاب خواندن داشته باشم و کتاب‌هایی که طی یک سال باید می‌خواندم را در این مدت بخوانم و تمام کنم. با دوستانم که صحبت

عاطفه جعفری

روزنامه‌نگار

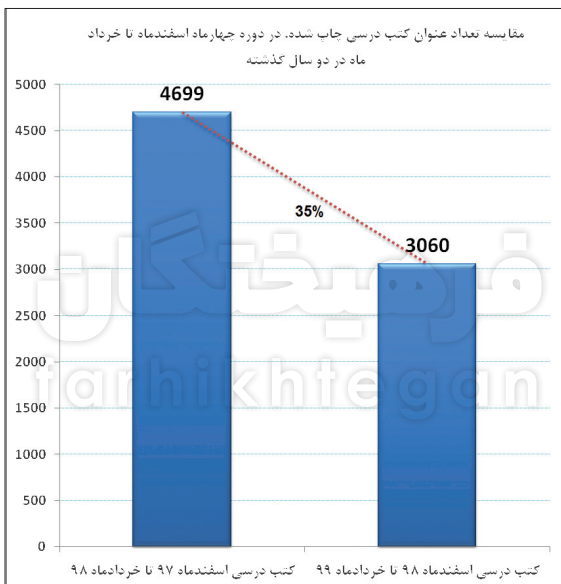
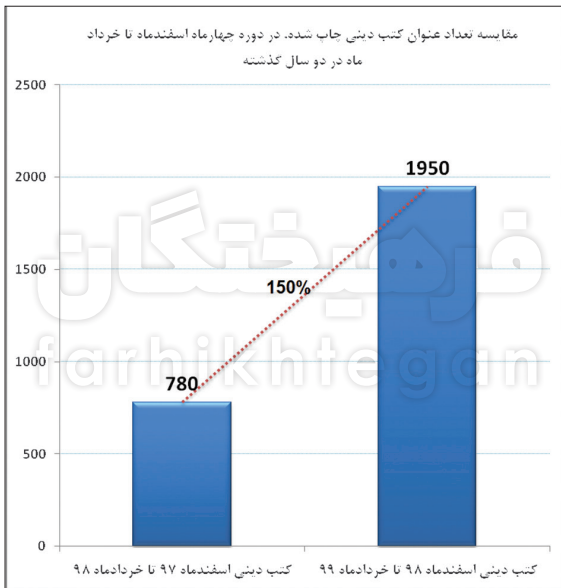
در همین ایام کرونایی و قرنطینه، تقریباً سعی کردم در هر هفته چند کتاب بخوانم؛ کتاب‌هایی که چند وقت بود روی

نسرین طباطبایی، انتشارات فرهنگ نشر نو؛ وجدان زنو، نوشته ایتالو اسووو از انتشارات بان، مشتکی خاک، نوشته اولین وو و ترجمه سهیل سمنی، نشر ثالث؛ دور دنیای فلسفه در هشت روز، نوشته دیو رابینسون و ریچارد آزرین با ترجمه شهاب‌الدین عباسی نشر خزه؛ بدن هرگز دروغ نمی‌گوید از نشر نو و چشم سگ مجموعه داستان عالیه عطائی از نشر چشمه از پرفروش‌های کتابفروشی ثالث هستند.»

کتابفروشی ثالث هستند. از ریحی درمورد فروش کتاب‌ها در ایام کرونا و اقبال مخاطبان می‌پرسم و می‌گوید: «در این مدت فروش آنلاین زیاد داشتیم، اما نکته مهم درمورد کتاب‌ها این است که ما در کتابفروشی، کتاب‌های مرتبط با فلسفه، زندگی و مرگ زیاد داریم و این کتاب‌ها بعد از کتاب‌های ادبیات بیشترین فروش را داشته‌اند که این مساله مهمی است. برای خود ما جای تعجب داشت که مخاطبان به دنبال کتاب‌هایی می‌آمدند که تا قبل از این خیلی کمتر از این مدل کتاب‌ها می‌خریدند. اما انگار کرونا آنها را به سمت تعبیر معنای زندگی و مرگ برد و همین مساله باعث شد نوع کتاب‌هایی که می‌خرند، تغییر کند. البته خب کتاب‌های ادبیات همیشه جزء پرفروش‌ها هستند و کتاب‌های فلسفه یا کتاب‌هایی که با موضوع مرگ و زندگی بودند، همیشه در انتخاب‌های آخر قرار می‌گرفتند، اما کرونا شرایط را تغییر داد.»

آمارها و صعود چاپ کتاب‌های حوزه دین در ۴ ماه

از اول اسفندماه سال ۹۸ که ویروس کرونا در ایران شیوع پیدا کرده، تا نیمه‌های خرداد که تقریباً چهار ماه از آمدن این ویروس گذشته، آمارها در حوزه کتاب، جالب توجه است. طبق آماری که از خانه کتاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گرفتیم، کتاب‌های حوزه ادبیات، با ۳۲۱۴ عنوان در صدر هستند و کتاب‌های حوزه روانشناسی با ۲۵۷۱ عنوان در رتبه بعدی قرار دارند، اما نکته جالب توجه این حوزه صعود کتاب‌هایی با موضوع دین است که با ۱۹۵۰ عنوان در رتبه سوم قرار گرفتند. این موضوع که هم کتابفروشان عنوان کردند و هم در آمار آمده، نشان‌دهنده این است که مردم به سمت این مدل کتاب‌ها رفته‌اند. بررسی این موضوع احتیاج به یک نگاه دقیق‌تر از سوی جامعه‌شناسان دارد. مقایسه کتاب‌های دینی با مدت مشابه سال قبل یعنی از اول اسفند ۹۷ تا ۱۸ خردادماه ۹۸ نشان‌دهنده این است که مجموع عناوین کتاب‌های دینی در این مدت حدود ۷۸۰ عنوان کتاب در حوزه دین بوده است، اما این تعداد در اول اسفند ۹۸ تا ۱۸ خرداد ۹۹ به تعداد ۱۹۵۰ عنوان رسیده است که نشان از رشد این کتاب‌ها دارد. البته به این مساله باید توجه کنیم که نمی‌شود مساله فروش را به‌طور کامل در گزارش‌ها آورد، اما وقتی کتابی توسط ناشر تجدید چاپ می‌شود، نشان از اقبال مخاطب و خرید کتاب دارد.

کرده است و مردم به این مدل کتاب‌ها متوسل شده‌اند تا حال‌شان را بهتر کنند. کتابفروشی کیهان کتاب‌هایی با موضوع دین و ادبیات را جزء پرفروش‌های خود می‌داند.

نوکممدادی و تغییر ذائقه مخاطب

کتابفروشی شان در همین ایام کرونا تاسیس شده و مطمئناً برای عاشقان کتاب، باز شدن یک کتابفروشی در این روزگار، اتفاق مبارکی است. محمدرضا مروی که دانشجوی است و سه روز هفته را در این فروشگاه می‌گذراند و به‌قول معروف کتابفروش است، پرفروش‌هایش را این کتاب‌ها می‌داند: «آن سوی مرگ، نوشته جمال صادقی نشر معارف؛ نخل و نانچ، نوشته وحید یامین‌پور؛ نیم‌دانگ پیوندگانک نوشته رضا امیرخانی نشر افق؛ خودت باش دختر نوشته ریچل هالیس و باشگاه پنج صبحی‌ها اثر رابین شارما از پرفروش‌های کتابفروشی نوکممدادی هستند.»

وقتی از تغییر ذائقه مخاطب در ایام کرونا می‌پرسم، می‌گوید: «خب طبیعتاً این فروشگاه در همین ایام باز شده است، اما من در کتابفروشی‌های دیگری که کار می‌کردم می‌توانم بگویم تقریباً تا قبل از این مخاطب به دنبال کتاب‌های آلبر کامو نمی‌آمد، اما این‌ها در دوره همه به دنبال کتاب‌ها بودند تا بتوانند کشفی نسبت به بیماری‌های همه‌گیر داشته باشند. یا همین کتاب آن سوی مرگ که جزء پرفروش‌های کتابفروشی ما است، نشان‌دهنده این تغییر ذائقه مخاطب است.»

ثالث و فروش کتاب‌هایی با موضوع مرگ و زندگی

اگر گذرتان به خیابان کریم‌خان افتاده باشد، حتماً کتابفروشی ثالث را دیده‌اید؛ کتابفروشی‌ای که سال‌هاست در همین خیابان است و مخاطبان زیادی هم دارد. وقتی سراغ این کتابفروشی رفتیم، با جواد رحیمی که یکی از فروشندگان این کتابفروشی است صحبت کردیم؛ کسی که سابقه حضور ۱۳ ساله در کتابفروشی دارد و به‌قول خودش، درددل هم زیاد دارد و نسبت به قیمت کتاب‌ها معترض است. می‌گوید: «در نشر ثالث، خیلی سعی کردیم این موضوع را کنترل کنیم که قیمت کتاب مخاطب را اذیت نکند، اما نکته مهم اینجاست که یک جوان دانشجویاً با ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومان به کتابفروشی می‌آید و در نهایت می‌تواند دو جلد کتاب بخرد و این مساله خیلی اذیت‌کننده است.» از او درباره کتاب‌های پرفروش ثالث در این مدت می‌پرسم و می‌گوید: «خاک زوهر، نوشته ترگس مساوات از نشر ثالث؛ آمیخته به بوی ادویه‌ها، نوشته مریم منوچهری، نشر ثالث؛ بازگشت ماهی پرند، نوشته اتوسا افشین نوید، نشر آگه؛ وزارت درد، نویسنده دوبراوکا اوگرشیچ، مترجم

معرفت، یک عاشقانه آرام نوشته نادر ابراهیمی، کتاب سمفونی مردگان نوشته عباس معروفی و انسان ۲۵۰ ساله از انتشارات صهبا.»

وقتی از ذائقه مخاطب در کرونا سوال می‌کنم معتقد است این موضوع تأثیرگذار بوده، اما همچنان کتاب‌های ادبیات در صدر پرفروش‌ها قرار دارند و می‌گوید: «ببینید، اگر بگویم کرونا تأثیرگذار نبوده، اشتباه است، اما نکته مهم تر این است که مخاطب چون در قرنطینه زمان بیشتری برای خواندن کتاب داشت به سمت کتاب‌هایی با حجم زیاد یا به تعبیر دقیق‌تر به سمت سیر مطالعاتی رفت؛ اینکه کتاب‌هایی که وقت نمی‌کرد بخواند، حالا در این مدت زمانی که در خانه است شروع به خواندن این کتاب‌ها کند و یک سیر مطالعاتی را در این زمان به پایان برساند.»

کیهان و رشد کتاب‌های دینی

شاید کتابفروشی کوچکی داشته باشند، اما همین کتابفروشی کوچک مخاطبان زیادی دارد. محمادمین مرادزاده، یکی از فروشندگان این کتابفروشی است. از او درباره کتاب‌های پرفروش این روزها می‌پرسم و لیست بلندبالایی دارد از کتاب‌هایی که شاید اسامی برخی از آنها خیلی جالب توجه باشد؛ و نیز این که کسانی که تا الان علاقه به حوزه ادبیات داشتند یک‌باره به کتاب‌هایی با موضوع‌های دیگر علاقه‌مند شده‌اند.

مرادزاده کتاب‌های پرفروش این کتابفروشی را این کتاب‌ها می‌داند و می‌گوید: «کتاب سه دقیقه در قیامت، نشر ابراهیم هادی؛ طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، سلسله‌جلسات سیدعلی خامنه‌ای، نشر صهبا؛ ارتداد، نوشته وحید یامین‌پور، نشر سوره مهر؛ کتاب بازگشت، نشر ابراهیم هادی، آن سوی مرگ، انتشارات دفتر نشر معارف اسلامی؛ شهر خدا رمضان و رزاهای روزه‌داری، نوشته علیرضا پناهیان، نیم‌دانگ پیوندگانک، نوشته رضا امیرخانی و ذوالفقار، خاطرات حاج قاسم سلیمانی، انتشارات یازدها.»

از مرادزاده درمورد کرونا و تغییر ذائقه مخاطبان کتابفروشی کیهان می‌پرسم و می‌گوید: «بله، دقیقاً این اتفاق افتاده است. از اسفندماه که با این بیماری مواجه شدیم، مخاطب برای کتاب‌هایی که از ما می‌خرد، کمی دچار تغییر شده است. مثلاً تا قبل از این بیشتر کتاب‌های داستان و ادبیات یا خاطره‌نویسی را می‌خریدند، اما با یک‌باره کتاب‌های دینی در اولویت بالاتر قرار گرفتند. انگار مردم به دنبال آرامش هستند و این آرامش را از کتاب‌هایی با این موضوع دریافت می‌کنند. یا مثلاً کتاب‌هایی که درمورد مرگ هستند به یک‌باره فروش بیشتری پیدا کردند. البته این فروش فقط مخصوص تهران نیست و در شهرستان‌ها هم متقاضی این مدل کتاب‌ها زیاد بود.»

طبیعتاً توجه به کتاب‌های دینی، نشان از این دارد که کرونا یاد مرگ را زنده

افق و فروش کتاب‌هایی با موضوع بیماری‌های همه‌گیر ناگفته هم مشخص است که کتاب «نیم‌دانگ پیوندگانک» رضا امیرخانی، جزء کتاب‌های پرفروش این کتابفروشی است. باقرزاده، مسئول فروش این کتابفروشی درمورد کتاب‌های پرفروش این کتابفروشی می‌گوید: «بعد از کتاب رضا امیرخانی، کتاب «میس جنی و زنان دیگر» نوشته ویلیام فاکنر ترجمه احمد اخوت نشر افق، کتاب «هفت گنبد» نوشته محمد طاعوی نشر افق، کتاب «این ناقوس مرگ کیست» نوشته همینگوی نشر افق، کتاب «نقش‌هایی به یاد» (گذری بر ادبیات خاطره‌نویسی) نوشته احمد اخوت از انتشارات گمان، کتاب طاعون نوشته آلبر کامو از نشر چشمه، کتاب چهارراه (نمایشنامه) نوشته بهرام بیضایی از انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، کتاب «چشم‌هایش» نوشته بزرگ علوی از نشر نگاه و کتاب «خیرالنساء» نوشته قاسم هاشمی نژاد از انتشارات هرمس.»

از کتاب‌هایی می‌پرسم که ایام کرونا باعث اقبال مخاطبان کتابفروشی افق شده است و می‌گوید: «اتفاقاً یک‌سری کتاب‌ها که به پرفروش‌هایمان راه پیدا کردند، مثلاً کتاب‌های «طاعون» یا «گوری» که درمورد بیماری‌های همه‌گیر هستند، خیلی در آن دو ماه اول مورد استقبال مردم قرار گرفتند و خیلی سراغ‌شان را می‌گرفتند. البته خب این موضوع که کرونا یک بیماری همه‌گیر بود، بسیار در این استقبال تأثیرگذار بود، مردم به دنبال این بودند که کتابی را بخوانند که اطلاعاتی درمورد این مدل بیماری کسب کرده باشند. شاید همین اطلاعات بتواند به آنها برای شناخت کرونا کمک کند. مشخص است که بالاخره این بیماری با طاعون متفاوت است، اما خب اینکه بدانند سال‌ها پیش مردم چه واکنشی نسبت به این بیماری‌ها داشتند، کار را کمی راحت‌تر می‌کند.»

از لحاظ موضوع، کتاب‌های ادبیات جهان در این کتابفروشی جزء کتاب‌های پرفروش بودند.

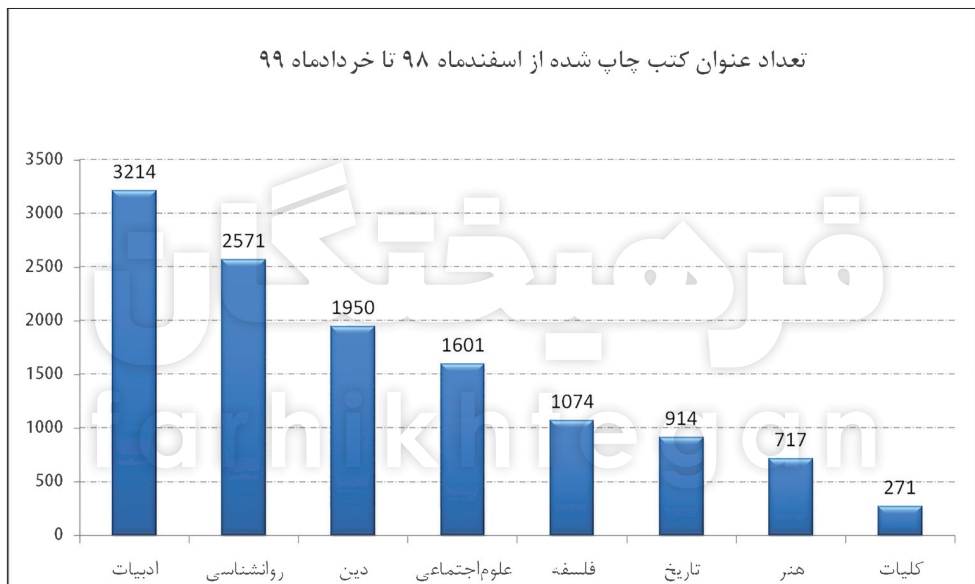
اسم و ادبیات همچنان در صدر

یکی از بهترین کتابفروشی‌های راسته خیابان انقلاب، کتابفروشی «اسم» است؛ کتابفروشی‌ای که چندسالی است کار خود را شروع کرده، اما مخاطبان زیادی دارد و هرساعتی از روز به این کتابفروشی بروید، انبوهی از مخاطبان را می‌بینید که در حال خرید کتاب هستند. علی غنی، یکی از کتابفروشان این کتابفروشی است که درمورد پرفروش‌های ایام کرونا می‌گوید: «کتاب دوازدهم نوشته علی مودنی نشر اسم، سه دقیقه در قیامت نشر ابراهیم هادی، ارتداد نوشته وحید یامین‌پور نشر سوره مهر، نیم‌دانگ پیوندگانک نوشته رضا امیرخانی نشر افق، خال سیاه عربی نوشته حامد عسکری انتشارات امیرکبیر، هیچ دوستی به جز کوهستان نشر چشمه، ایهام نوشته سیدحسام‌الدین رایگانی از نشر کتابستان

کتاب‌های دینی منتشر شده در بازه زمانی اول اسفند ۹۷ تا ۱۸ خرداد ۹۸					
موضوع	تعداد عنوان	تالیف	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ
اسفند ۹۷ تا خرداد ۹۸	۷۸۰	۶۵۲	۱۲۸	۵۳۲	۲۴۸
اسفند ۹۸ تا خرداد ۹۹	۱۹۵۰	۱۲۵۱	۳۵۰	۱۱۸۷	۴۱۴

کتاب‌های دینی در بازه زمانی اول اسفند ۹۷ تا ۱۸ خرداد ۹۸ در مقایسه با اول اسفند ۹۸ تا ۱۸ خرداد ۹۹.

کتاب‌های کمک‌درسی منتشر شده در بازه زمانی اول اسفند ۹۷ تا ۱۸ خرداد ۹۸					
موضوع	تعداد عنوان	تالیف	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ
اسفند ۹۷ تا خرداد ۹۸	۴۶۹۹	۴۵۰۷	۱۶۲	۲۱۴۰	۲۵۲۹
اسفند ۹۸ تا خرداد ۹۹	۳۰۶۰	۲۸۸۵	۱۷۵	۱۲۱۸	۱۸۴۲

آمار تعداد عناوین منتشر شده کتاب از اول اسفند ۹۸ تا ۱۸ خرداد ۹۹					
موضوع	تعداد عناوین	تالیف	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ
کلیات	۲۷۱	۲۰۶	۶۵	۲۲۳	۴۸
فلسفه	۱۰۷۴	۴۱۸	۶۵۶	۴۹۰	۵۸۴
روانشناسی	۲۵۷۱	۴۵۱	۲۱۲۰	۸۰۷	۱۷۶۴
دین	۱۹۵۰	۱۷۲۵	۲۲۵	۷۵۴	۱۱۹۶
علوم اجتماعی	۱۶۰۱	۱۲۵۱	۳۵۰	۱۱۸۷	۴۱۴
هنر	۷۱۷	۴۷۰	۲۴۷	۴۰۱	۳۱۶
ادبیات	۳۲۱۴	۲۲۲۹	۹۸۵	۲۰۸۰	۱۱۳۴
تاریخ	۹۱۴	۷۷۶	۱۳۸	۵۸۰	۳۳۴
جمع	۱۲۳۱۲	۷۵۲۶	۴۷۸۶	۶۵۲۲	۵۷۹۰